

JÁN MAZÁK FŐTANÁCSNOK

ÁLLÁSFOGLALÁSA

Az ismertetés napja: 2009. november 10.¹

I – Bevezetés

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel – amelynek a Bíróság alapokmánya 23a. cikke szerinti sürgősségi eljárásban történő tárgyalásáról határozott a Bíróság a kérdést előterjesztő bíróság kérelmére – az Administrativen sad Sofia-grad (szófiai városi közigazgatási bíróság) az EK 68. cikk (1) bekezdése és az EK 234. cikk együttes rendelkezéseinek alapján négy kérdést terjesztett elő a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: „visszatérési” irányelv)² 15. cikke (4)–(6) bekezdésének értelmezésére vonatkozóan.

gében a „visszatérési” irányelvnek a kitoloncolás céljából foganatosított őrizet leghosszabb időtartamára vonatkozó 15. cikke jelen esetre történő alkalmazásáról kérdezi a Bíróságot, valamint az alapügy körülményeire tekintettel az e célból előírt határidők számítási módjáról. Továbbá arra is választ vár a Bíróságtól, hogy milyen feltételek mellett lehet úgy tekinteni, hogy a kitoloncolásra nincs ésszerű lehetőség, valamint hogy az őrizetet meg lehet-e hosszabbítani, illetve milyen körülmények között lehet meghosszabbítani, ha a kitoloncolásra nincs ésszerű lehetőség, és az őrizeti időszak meghosszabbítási lehetőségeit kimerítették.

2. E kérdésekkel és a részüket képező alkérdésekkel a kérdést előterjesztő bíróság lényeg-

3. E kérdések egy olyan eljárás keretében merültek fel, amelyben a kérdést előterjesztő bíróságnak hivatalból, legfelső fokon kell határoznia Said Shamilovich Kadzoevnek a Szófia melletti speciális ideiglenes idegen-

1 – Eredeti nyelv: francia.
2 – HL L 348., 98. o.

rendészeti őrizeti központban foganatosított őrizetének jogszerűségéről és meghosszabbításáról.

II – Jogi háttér

A – A „visszatérési” irányelv

4. Meg kell jegyezni, hogy az őrizet leghosszabb időtartamára vonatkozó szabályok bevezetése a legvitatottabb kérdések közé tartozott a „visszatérési” irányelv elfogadása során, a tagállamok jogszabályai és gyakorlata között fennállt – és bizonyos mértékig még mindig fennálló – jelentős különbségek miatt.

5. A jelen előzetes döntéshozatali eljárás tehát – mivel a Bíróságot első alkalommal kéri az ezen irányelv 15. cikkének végrehajtására vonatkozó bizonyos szempontok egyértelművé tételére – a jelen ügyet meghaladó jelentőségű. Az eljárás azon kényes és állandó folyamatba illeszkedik, amely megpróbálja összeegyeztetni egyrészt az államnak az Emberi Jogok Európai Bírósága által elismert vitathatatlan jogát arra, hogy ellenőrizze a külföldieknek a területére történő beutazását és ott-tartózkodását³, valamint azon jogos érdekét, hogy hatékonyan megakadályozza a bevándorlási és menekültjog területén a visszaéléseket, másrészt a jogállami követelményeket és az egyéneknek a bevándorlás területén – a nemzetközi jog, a közösségi jog, és különösen az emberi jogok és alapvető szabadságok alapján – biztosított védelem szintjét.

6. A „visszatérési” irányelvnek a kitoloncolás céljából történő őrizetre vonatkozó fejezetben található 15. cikke a következőképpen szól:

„1. A tagállamok – kivéve, ha a konkrét esetben más elégséges, de kevésbé kényszerítő intézkedés is hatékonyan alkalmazható – kizárólag a kiutasítás előkészítése és/vagy a kitoloncolás végrehajtása céljából őrizetben tarthatják a kitoloncolási eljárás alatt álló harmadik országbeli állampolgárt, különösen, ha:

- a) fennáll a szökés veszélye, vagy
- b) a harmadik ország érintett állampolgára megghiúsítja vagy akadályozza a kiutasítás előkészítését vagy kitoloncolási eljárást.

3 – Lásd például az EJEB, 1996. június 25-i Amuur kontra Franciaország ítéletet (Ítéletek és Határozatok Tára 1996-III, 41. §).

Az őrizetnek a lehető legrövidebbnek kell lennie, és csak addig tartható fenn, amíg

a kitoloncolási intézkedések folynak, és kellő körültekintéssel végrehajtásra kerülnek.

[...]

3. Az őrizetben tartást minden esetben ésszerű időközönként, akár az érintett harmadik országbeli állampolgár kérésére, akár hivatalból felül kell vizsgálni. Meghosszabbított őrizet esetében a felülvizsgálatokat igazságügyi hatóság felügyelete alatt kell elvégezni.

4. Amennyiben a kitoloncolásra jogi vagy egyéb megfontolások következtében már nem látszik ésszerű lehetőség, vagy az (1) bekezdésben megállapított feltételek már nem állnak fenn, az őrizet indokoltsága megszűnik, és az érintett személyt haladéktalanul szabadon kell bocsátani.

5. Az őrizetet mindaddig fenn kell tartani, ameddig az (1) bekezdésben megállapított feltételek fennállnak, és az őrizet a kitoloncolás biztosításához szükséges. Valamennyi tagállam korlátozott, hat hónapot nem meghaladó őrizetben tartási időszakot határoz meg.

6. A tagállamok a (5) bekezdésben említett időszakot kizárólag korlátozott, további tizenkét hónapot nem meghaladó időszakokkal hosszabbíthatják meg a nemzeti jogszabályoknak megfelelően, azokban az esetekben, ha a kiutasítás végrehajtása minden ésszerű erőfeszítésük ellenére várhatóan tovább tart:

a) az érintett harmadik országbeli állampolgár részéről szükséges együttműködés hiánya miatt, vagy

b) a szükséges dokumentumok harmadik országoktól való beszerzésének kése delme miatt.”

7. A „visszatérési” irányelv 20. cikke szerint a tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az említett irányelvnek legkésőbb 2010. december 24-ig megfeleljenek.

B – Az irányadó nemzeti jog

8. Bulgária a „visszatérési” irányelv 15. cikke (5) és (6) bekezdésének átültetését a Bolgár Köztársaság területén tartózkodó külföldiekről szóló törvény (a továbbiakban: külföldiekről szóló törvény) 2009. május 15-i módosításával⁴ valósította meg. A kérdést előterjesztő bíróság szerint azonban a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (4) bekezdését nem ültették át a bolgár jogba.

9. A külföldiekről szóló törvény 44. cikkének (6) bekezdése alapján, ha a közigazgatási kényszerintézkedést azért nem lehet külföldiekre alkalmazni, mert nem állapítható meg a személyazonossága, vagy egyértelműen az elrejtőzésétől kell tartani, az intézkedést kiszabó szerv elrendelheti, hogy a külföldit a Bolgár Köztársaságból való kitoloncolása vagy kiutasítása érdekében idegenrendészeti fogdában helyezték el.

10. A „visszatérési” irányelvnek a külföldiekről szóló törvény 2009. május 15-én elfogadott módosításaival történő átültetése előtt az idegenrendészeti őrizet időtartamának nem volt korlátja.

4 – „A Bolgár Köztársaság területén tartózkodó külföldiekről szóló törvényt módosító és kiegészítő törvényt kiegészítő rendelkezések” (a bolgár hivatalos lap 36/2009. száma), amelynek 16. cikke kimondja, hogy az említett törvény a „visszatérési” irányelv átültetését valósítja meg.

11. Jelenleg a külföldiekről szóló törvény 44. cikkének (8) bekezdése szerint „[a]z őrizet addig tart, amíg a (6) bekezdésben szereplő körülmények fennállnak, de nem haladhatja meg a hat hónapot. Kivételesen, amennyiben az érintett megtagadja a hatáskörrel rendelkező hatóságokkal való együttműködést, a kitoloncolásához vagy kiutasításához szükséges okmányok kiadása késik, illetve személye fenyegetést jelent a nemzetbiztonságra vagy a közrendre, az őrizet időtartama tizenkét hónappal meghosszabbítható”.

12. A külföldiekről szóló törvény 46a. cikkének (3)–(5) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„3) Az idegenrendészeti fogda vezetője hat hónaponként összeállítja azon külföldiek jegyzékét, akik az országból való kitoloncolásukat akadályozó tényezők miatt hat hónapnál hosszabb ideje tartózkodnak a fogdában. A jegyzéket megküldi a fogda helye szerint illetékes közigazgatási bíróságnak.

4) Az idegenrendészeti fogdában eltöltött minden hat hónapos időszak végén a bíróság hivatalból és tanácsulésen eljárva határoz az őrizet meghosszabbításáról, más intézkedéssel való felváltásáról vagy megszüntetéséről. A bíróság határozata ellen nincs helye jogorvoslatnak.

5) Amennyiben a bíróság hatályon kívül helyezi az őrizetről szóló megtámadott határozatot, vagy a külföldi szabadon bocsátását rendeli el, az érintettet az idegenrendészeti fogdából haladéktalanul szabadon kell bocsátani.”

15. 2006. október 22-én 3469. szám alatt kényszer-elhelyezési határozatot hoztak vele szemben. E határozat alapján S. Kadzoevet idegenrendészeti fogdában helyezték el Ljubimetsben, Elhovo régióban, ahol 2006. november 3-ig őrizetben tartották. Ugyanekkor kelt határozatokkal közigazgatási kényszerintézkedésként elrendelték a kitoloncolását, és beutazási tilalmat szabtak ki vele szemben.

III – Az ügy ténybeli háttere és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13. A jogvita fő tényei – amennyiben a jelen ügy szempontjából relevánsak – a következőképp foglalhatók össze.

14. 2006. október 21-én a bolgár rendvédelmi szervek elfogták S. Kadzoevet a török határ közelében. A letartóztatásakor nem volt személyazonosító okmánya, de azt állította magáról, hogy Said Shamilovich Huchbarovnak hívják, és 1979. február 11-én született Groznijban, a Csecsen Köztársaságban. Már ekkor úgy nyilatkozott, hogy nem kívánja, hogy Oroszország konzulátusát értesítsék a letartóztatásáról. Később elismerte, hogy hamis személyazonosságot használt, valódi családneve Kadzoev, és benyújtott egy születési anyakönyvi kivonatot, amelyből kiderül, hogy 1979. február 11-én született Moszkvában, a volt Szovjetunióban, apja a csecsen nemzetiségű Shamil Kadzoev, anyja a grúz nemzetiségű Loli Elihvari.

16. S. Kadzoevet a 2006. november 1-jei 3583. sz. határozat alapján – a közigazgatási kényszerintézkedésként vele szemben elrendelt kitoloncolás végrehajtásáig – a Szófia melletti Busmantsiban működtetett speciális idegenrendészeti őrizeti központban helyezték el. Ezen intézkedést a kitoloncolás akadályainak elhárultáig rendelték el, vagyis addig, amíg beszerzik a külföldre utazáshoz szükséges okmányokat, és biztosítják a Csecsen Köztársaságba szóló jegy megvásárlásához szükséges anyagi eszközöket.

17. S. Kadzoev bírósági jogorvoslatot nyújtott be a kitoloncolásról, a Bolgár Köztársaság területére történő beutazási tilalomról és az idegenrendészeti fogdában foganatosított őrizetről szóló határozatok ellen, amelyek mind elutasításra kerültek. Következésképpen valamennyi intézkedés, beleértve az ideiglenes idegenrendészeti fogdában való elhelyezést is, végrehajthatóvá vált.

18. Azonban a bolgár hatóságok, nem kormányzati szervezetek és S. Kadzoev arra irányuló erőfeszítései ellenére, hogy biztonságos harmadik országot találjanak, semmilyen megállapodásra nem sikerült jutni, és az érintett máig sem kapott úti okmányokat.

19. Meg kell jegyezni azt is, hogy S. Kadzoev a speciális ideiglenes idegenrendészeti fogdában való tartózkodása alatt, 2007. május 31-én menekültstátus elismerése iránti kérelmet nyújtott be. A szófiai közigazgatási bíróság október 9-i ítéletében elutasította e kérelmet. 2008. március 21-én ismét menekültstátus iránti kérelmet nyújtott be, amelyet azonban 2008. április 2-án visszavont. 2009. március 24-én S. Kadzoev harmadszor nyújtott be ilyen kérelmet. 2009. július 10-i határozatában a szófiai közigazgatási bíróság elutasította S. Kadzoev kérelmét. Az ítélettel szemben nincs helye jogorvoslatnak.

20. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből az is kiderül, hogy S. Kadzoev két ízben kérelmet nyújtott be aziránt, hogy az őrizet helyett enyhébb intézkedést alkalmazzanak, jelesen kötelezzék a tartózkodási helye szerinti rendőri hatóságnál vezetett nyilvántartás rendszeres aláírására; e kérelmeket a hatáskörrel rendelkező hatóságok – mivel nem tudták a megjelölt lakcímet ellenőrizni – elutasították.

21. Hangsúlyozni kell, hogy S. Kadzoev még mindig őrizetben van a Busmantsiban működő speciális ideiglenes idegenrendészeti fogdában.

22. Az alapeljárásban ezt követően a Belügyminisztérium Migrációs Igazgatóságának igazgatója közigazgatási aktusban kérte, hogy a szófiai közigazgatási bíróság a külföldiekről szóló törvény 46a. cikkének (3) bekezdése alapján hivatalból határozzon S. Kadzoev busmantsi speciális ideiglenes idegenrendészeti fogdában foganatosított őrizetének időtartamáról.

23. Ezek azok a körülmények, amelyek között a kérdést előterjesztő bíróság úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé, továbbá azt kéri, hogy a Bíróság az eljárási szabályzat 104b. cikke szerinti sürgősségi eljárásban tárgyalja a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet:

„1. Úgy kell-e értelmezni a [...] 2008/115 [...] irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdését, hogy:

- a) amennyiben a tagállam joga az említett irányelv követelményeinek átültetése előtt nem írt elő sem leghosszabb határidőt, sem meghosszabbí-

tási okot az őrizetre vonatkozóan, továbbá az [irányelv] átültetés[e] alkalmával az új rendelkezéseket nem visszamenőlegesen léptették hatályba, az említett irányelv ezen követelményei csak a tagállam nemzeti jogába való átültetésüktől kezdődően alkalmazandók, és a határidő is ezen időponttól kezd el telni?

az irányelv értelmében vett őrizeti határidőbe nem számít bele az az időszak, amely alatt a kitoloncolási határozat végrehajtását kifejezett rendelkezés alapján felfüggesztették azért, mert az említett határozattal szemben bírósági jogorvoslati eljárás volt folyamatban, holott ezen eljárás időtartama alatt továbbra is ugyanabban az idegenrendészeti fogdában tartózkodott?

- b) amennyiben a tagállam nemzeti szabályozása lehetővé teszi, a kitoloncolás céljából idegenrendészeti fogdában foganatosított őrizetre vonatkozó, az irányelv értelmében vett őrizeti határidőbe nem számít bele az az időtartam, amely alatt a [...] kitoloncolási határozat végrehajtását kifejezett rendelkezés alapján, a harmadik állam állampolgára által menedékjog megadására irányulóan indított eljárás lefolytása miatt felfüggesztették, holott ezen eljárás időtartama alatt továbbra is ugyanabban az idegenrendészeti fogdában tartózkodott?
2. Úgy kell-e értelmezni a [...] 2008/115 [...] irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdését, hogy – amennyiben a harmadik állam állampolgára nem rendelkezik érvényes személyazonosító okmánnal, és emiatt személyazonosságára kétséges, nem rendelkezik megélhetési eszközzel, vagy erőszakosan viselkedik – a kitoloncolás céljából idegenrendészeti fogdában foganatosított őrizetre vonatkozó,
3. Úgy kell-e értelmezni a [...] 2008/115 [...] irányelv 15. cikkének (4) bekezdését, hogy nincs ésszerű lehetőség a kitoloncolásra, amennyiben:
- a) az őrizet bíróság általi felülvizsgálata időpontjáig az az állam, amelynek az érintett állampolgára, megtagadja, hogy a visszatérése céljából állítson ki úti okmányt a részére, és az említett időpontig a tagállam hatóságai által erre vonatkozóan tett erőfeszítések ellenére sem jött létre az érintett befogadására irányuló megállapodás harmadik országgal?
- b) az őrizet bíróság általi felülvizsgálata időpontjáig visszafogadási megállapodás létezett az Európai Unió és azon állam között, amelynek

az érintett állampolgára, de új bizonyítékok – jelesen az érintett születési anyakönyvi kivonata – miatt a tagállam nem hivatkozott az említett megállapodás rendelkezéseire, feltéve, hogy az érintett nem kíván visszatérni?

semmilyen megélhetési eszköze, és nincs olyan harmadik személy, aki vállalná, hogy biztosítja megélhetését?

- c) az őrizeti időszak meghosszabbításának a [2008/115] irányelv 15. cikke (6) bekezdésében szereplő határidejét kimerítették, és az [érintett] őrizetének bíróság általi, az említett irányelv 15. cikke (6) bekezdésének b) pontja alapján történő felülvizsgálata időpontjáig nem jött létre visszafogadási megállapodás harmadik országgal?

- b) a szabadon bocsátásról szóló határozat meghozatalakor meg kell-e vizsgálni, hogy a harmadik ország állampolgára a tagállam nemzeti jogi rendelkezéseinek megfelelően rendelkezik-e a tagállam területén tartózkodáshoz szükséges eszközökkel, valamint olyan laccímmel, amelyen tartózkodhat?”

4. Úgy kell-e értelmezni a [...] 2008/115 [...] irányelv 15. cikkének (4) és (6) bekezdését, hogy amennyiben a valamely harmadik ország állampolgárának kitoloncolása céljából történő őrizet felülvizsgálatakor azt állapítják meg, hogy kitoloncolásának már nincs ésszerű oka, és az őrizet meghosszabbításának lehetőségét kimerítették, akkor:

- a) mégsem kell elrendelni haladéktalan szabadon bocsátását, ha a következő feltételek együttesen fennállnak: az érintett az érvényességi időtől függetlenül nem rendelkezik érvényes személyazonosító okmánnyal, és így személyazonossága kétséges, erőszakosan viselkedik, nincs

IV – Állásfoglalás

24. Bevezetésképp – mivel S. Kadzoev az észrevételeiben vitatta az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban leírt ténybeli körülmény valóságát, különösen az őrizet alatti állítólagos erőszakos magatartását illetően, valamint általánosan a hatályos bolgár bevándorlási és menekültjogot, illetve különösen az őrizete körülményeit érintő szabálytalanságokat jelzett –, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti, az EK 234. cikkben szereplő eljárásra vonatkozó feladatmegosztásnak megfelelően kizárólag a nemzeti bíróság feladata, hogy meghatározza egyfelől azon ténybeli és jogi hátteret, amelybe az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés illeszkedik, másfelől a tényállás

és a releváns nemzeti rendelkezések alapján az előzetes döntéshozatali eljárás tárgyát, valamint alkalmazza az ügyre a közösségi jognak a Bíróság által értelmezett szabályait.⁵

vonatkoznak, amelynek az átültetési határ-ideje még nem járt le.

25. Ennélfogva a Bíróság nem jogosult a tényállás megállapítására vagy S. Kadzoev őrizete és az ahhoz kapcsolódó azon eljárások jogszerűségének megítélésére, amelyek az Emberi Jogok Európai Bírósága előtti eljárásnak is tárgyai.⁶ A Bíróságnak ellenben arra kell szorítkoznia, hogy a közösségi jog értelmezésére vonatkozóan elé terjesztett kérdésekre az alapügy szempontjából hasznos választ adjon.

26. A továbbiakban megvizsgálom az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket, elvben az előterjesztésük sorrendjében. Mindazonáltal célszerűnek tűnik az első kérdés b) pontjában foglalt alkérdést és a második kérdést együtt vizsgálni, tekintettel arra, hogy mindkettő a kitoloncolásról szóló határozat végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozik.

27. Előzetesen azonban vizsgálni kell az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatóságát, figyelembe véve különösen azon tényt, hogy olyan irányelvvel

A – Az elfogadhatóságról

28. Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az ügyben eljáró nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e. Ennek megfelelően az előterjesztett kérdések releváns voltát – amennyiben a közösségi jog értelmezésére vonatkoznak – vélelmezni kell, így azokra a Bíróságnak választ kell adnia.⁷

29. Szintén az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróságok által előterjesztett kérelmet, ha a közösségi jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával,

5 – Lásd ebben az értelemben például a C-107/98. sz. Teckal-ügyben 1999. november 18-án hozott ítélet (EBHT 1999., I-8121. o.) 31., 34., 39. pontját; a C-222/05–C-225/05. sz., van der Weerd és társai ügyben 2007. június 7-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-4233. o.) 22. és 23. pontját és a C-162/06. sz. International Mail Spain ügyben 2007. november 15-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-9911. o.) 24. pontját.

6 – A Saïd Shamilovich Kadzoev kontra Bulgária ügyben 2007. december 20-án benyújtott panasz.

7 – Lásd ebben az értelemben a C-188/07. sz., Commune de Mesquer ügyben 2008. június 24-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-4501. o.) 30. pontját; a C-286/02. sz. Bellio F.lli Srl ügyben 2004. április 1-jén hozott ítélet (EBHT 2004., I-3465. o.) 27. pontját; a C-393/04. és C-41/05. sz., Air Liquide Industries Belgium egyesített ügyekben 2006. június 15-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-5293. o.) 24. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségessé ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson.⁸

30. Márpedig a jelen ügyben véleményem szerint nem ez a helyzet. Különösen az nem tűnik nyilvánvalónak, hogy az előterjesztett kérdések nem relevánsak a kérdést előterjesztő bíróság által hozandó határozat szempontjából, még akkor sem, ha a „visszatérési” irányelv átültetési határideje még nem járt le, amikor a kérdést előterjesztő bíróságnak vizsgálnia kellett S. Kadzoev őrizetének jogszerűségét.

31. Először is kétségtelen, hogy az irányelv a 22. cikkének megfelelően a Hivatalos Lapban 2008. december 24-én történt kihirdetését követő huszadik napon, vagyis 2009. január 13-án lépett hatályba.

32. E tekintetben a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy bár a tagállamoknak nyilvánvalóan nem lehet felróni, hogy ezt az irányelvet nem ültették át jogrendjükbe az átültetési határidő lejárta előtt, azonban

8 – Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott van der Weerd ügyben hozott ítélet 22. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot; a C-379/98. sz. Preussen Elektra ügyben 2001. március 13-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-2099. o.) 39. pontját.

tartózkodniuk kell az olyan jellegű intézkedések meghozatalától, amelyek komolyan veszélyeztetnék a szóban forgó irányelv által meghatározott célt.⁹

33. A Bíróság azt is kimondta, hogy e tartózkodási kötelezettség az érintett tagállamok valamennyi hatóságára vonatkozik, beleértve a nemzeti bíróságokat is. Ennélfogva az irányelv hatálybalépésének napjától kezdve a tagállami bíróságok a lehető legteljesebb mértékben kötelesek tartózkodni a belső jog olyan értelmezésétől, amely az irányelv átültetésére előírt határidő leteltét követően jelentősen veszélyeztetheti az említett irányelv által elérni kívánt eredmény megvalósítását.¹⁰

34. E tekintetben a jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság szerint a külföldiekéről szóló törvényt módosító jogszabályi rendelkezéseket a „visszatérési” irányelv bolgár jogba történő alakszerű átültetésének kell tekinteni.

35. Ha ugyanis a nemzeti bíróság ezen átültető törvényt az említett irányelvvel, különösen annak az őrizet megengedett időtartamára vonatkozó rendelkezéseivel el-

9 – Lásd a C-129/96. sz., Inter-Environnement Wallonie ügyben 1997. december 18-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-7411. o.) 45. pontját; a C-14/02. sz. ATRAL-ügyben 2003. május 8-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-4431. o.) 58. pontját és a C-144/04. sz. Mangold-ügyben 2005. november 22-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-9981. o.) 67. pontját.

10 – Lásd különösen C-212/04. sz., Adeneler és társai ügyben 2006. július 4-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-6057. o.) 122. és 123. pontját, valamint a C-261/07. és C-299/07. sz., VTB-VAB és társai egyesített ügyekben 2009. április 23-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-2949. o.) 39. pontját.

lentétesen értelmezné és alkalmazná, és így precedenst teremtené, felmerülne annak lehetősége, hogy az átültetési határidő leteltét követően komoly veszélybe kerül az ezen irányelv által elérni kívánt eredmény megvalósítása.

36. Ennélfogva, mivel a kérdést előterjesztő bíróság a külföldiekről szóló törvény „visszatérési” irányelvnek megfelelő értelmezésének és alkalmazásának biztosítása céljából terjesztette előzetes döntéshozatalra a kérdéseket, ezzel eleget téve az Inter-Environnement Wallonie ügyben kialakított ítélkezési gyakorlat szerinti tartózkodási kötelezettségnek, az irányelv kért értelmezését a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznosnak kell tekinteni ahhoz, hogy az előtte folyamatban lévő határozhasson.¹¹

37. Még az a kérdés is felmerülhet, hogy kell-e határozni a harmadik előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatóságáról, mivel az a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (4) bekezdésére vonatkozik, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság szerint még nem ültettek át a nemzeti jogba.

38. Véleményem szerint e kérdésre igenlő választ kell adni.

39. E tekintetben először is kétlem, hogy az említett (4) bekezdést önmagában, a kitoloncolás céljából foganatosított őrizetet szabályozó 15. cikk egyéb rendelkezéseitől függetlenül lehetne elemezni.

40. A 15. cikk (4) bekezdése ugyanis – annyiban, amennyiben úgy rendelkezik, hogy az őrizet indokoltága megszűnik, és az érintett személyt haladéktalanul szabadon kell bocsátani, ha a kitoloncolásra már nem látszik ésszerű lehetőség, vagy az (1) bekezdésben megállapított feltételek már nem állnak fenn – csak az e cikk más bekezdéseiben, jelesül az (1) és az (5) bekezdésben már kimondott azon szabály tükörképe, amely alapján az őrizetnek a lehető legrövidebbnek kell lennie, és csak addig tartható fenn, amíg feltételei fennállnak, és amely szabály a „visszatérési” irányelv (16) preambulumbekkezdésében kimondott arányosság elvét fejezi ki.¹²

41. Ha feltételezzük, hogy a „visszatérési” irányelv 15. cikkének egyéb rendelkezéseit megfelelően átültették a bolgár jogba, nehezen lehet azt állítani, hogy e cikk (4) bekezdését nem ültették át. Valójában maga a kérdést előterjesztő bíróság jelezte, hogy e rendelkezés normatív hatályát a külföldiekről szóló törvény 44. cikkének (8) bekezdéséből vezette le.

11 – Ebben az összefüggésben lásd a fent hivatkozott VTB-VAB és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 40. pontját.

12 – Lásd fent az 50–52. pontban is.

42. Másodszor, nem szabad elfeledkezni arról, hogy az irányelv átültetési határideje alatt a tagállamokat a fent említett Inter-Environnement Wallonie ügyben kialakított ítélkezési gyakorlat alapján terhelő kötelezettségek, beleértve a minden nemzeti bíróságot terhelő azon kötelezettséget, hogy a belső jog értelmezése során vegyék figyelembe ezt az irányelvet, azon kötelezettségből erednek, hogy biztosítani kell az irányelvben meghatározott célnak az átültetési határidő lejártát követő elérését.¹³

43. Következésképpen, még ha feltételezzük is, hogy a „visszatérési” irányelvet a bolgár jogba átültető törvény az irányelv 15. cikke (4) bekezdésének átültetését ténylegesen nem tartalmazza, az a kérdés, hogy az átültetés e hiánya és az ebből eredő, az irányelvvel ellentétes nemzeti bírósági határozat veszélyeztetné-e az irányelv által meghatározott célt, végső soron az ügy konkrét körülményeitől függ. Így, ha a szóban forgó rendelkezéseket az említett hiány ellenére úgy tekintik, mint amelyek az irányelv nemzeti hatóságok

által végleges átültetésének minősülnek, az említett veszély vélelmezhető. Ha ellenben a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (4) bekezdését az alapeljárás idején még nem ültették át a belső jogba, mert a bolgár jogalkotó az átültetési határidő lejártá előtt úgy határozott, hogy fokozatosan hajtja végre az irányelvet és e konkrét rendelkezés átültetését későbbre ütemezte, nem lehet azt feltételezni, hogy e rendelkezés átültetésének hiánya vagy az alkalmazandó törvénynek e rendelkezéssel ellentétes értelmezése szükségszerűen veszélyezteti az irányelvben meghatározott cél elérését.¹⁴

44. Kétségtől eltekintve a nemzeti bíróság feladata véglegesen határozni e kérdésben, azonban meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem derül ki, hogy a „visszatérési” irányelv 15. cikke (4) bekezdésének konkrét átültetése még folyamatban van-e. Ehhez hozzáadódik, hogy a tárgyaláson a bolgár kormány kijelentette, hogy az említett rendelkezést a bolgár jogba átültetettnek tekinti, ami miatt nem lehet arra számítani, hogy az átültetési határidő lejártá előtt még külön átültetési rendelkezéseket hoznak.

45. Ebből következően nem tűnik úgy – legalábbis nyilvánvalóan nem –, hogy e rendelkezésnek az előzetes döntéshozatalra előter-

13 – Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Inter-Environnement Wallonie ügyben hozott ítélet 40. és 44. pontját. A szakemberek egy része azt a nézetet támogatja, amely szerint a nemzeti bíróság lehetőség szerint köteles a nemzeti rendelkezéseket úgy értelmezni, hogy összhangban legyenek egy olyan irányelvvel, amelynek átültetési határideje az alapeljárás idején még nem járt le, ha olyan nemzeti rendelkezésekről van szó, amelyeket kifejezetten ezen irányelv átültetése céljából vezettek be. Márpedig, még ha feltételezzük is, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatában vannak ilyen értelmű utalások (lásd például a C-165/98. sz. Mazzoleni-ügyben 2001. március 15-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-2189. o.] 17. pontját és a 80/86. sz., Kolpinghuis Nijmegen ügyben 1987. október 8-án hozott ítélet [EBHT 1987., 3969. o.] együttesen értelmezett 12., 15. és 16. pontját), tudomásom szerint a Bíróság eddig nem mondta ki, hogy az átültetési határidő alatt is fennáll az irányelvnek megfelelő értelmezés általános kötelezettsége. Ennélfogva nem marad más hátra, mint hogy értékeljük az irányelvnek az átültetési határidő lejártá előtti lehetséges hatásait a konkrét esetben, az Inter-Environnement Wallonie ügyben kialakított ítélkezési gyakorlat alapján a nemzeti bíróságokat terhelő tartózkodási kötelezettség függvényében.

14 – Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Inter-Environnement Wallonie ügyben hozott ítélet 46–49. pontját.

jesztett harmadik kérdés keretében kért értelmezése nem releváns az alapügy szempontjából.¹⁵

B – Az ügy érdeméről

1. Az első kérdés a) pontjáról

46. E körülmények között véleményem szerint az Administrativen sad Sofia-grad által feltejtett valamennyi kérdésre válaszolni kell.

47. Végül hozzá kell tenni, hogy a jelen előzetes döntéshozatali eljárást vizsgálva nem szabad összekeverni a jelen esetben felmerült különböző időbeli alkalmazási kérdéseket. Ennek megfelelően szerintem világosan különbséget kell tenni a következők között: egyrészt az ímént abból a szempontból vizsgált kérdés, hogy a nemzeti bíróság az alapügyben történő határozathozatal érdekében milyen mértékben köteles arra, hogy már az átültetési határidő előtt figyelembe vegye a „visszatérési” irányelvet, másrészt az ügy érdemére vonatkozó, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés tárgyát képező azon kérdés, hogy a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdése előírja-e, hogy az őrizet időtartamának kiszámításakor figyelembe kell venni az őrizetnek az irányelvet átültető jogszabály hatálybalépése előtt eltelt idejét is. Ez utóbbi kérdés felmerül az őrizet jogszerűségére vonatkozóan a „visszatérési” irányelv átültetési határidejét követően zajló bírósági eljárások keretében is.

48. Először is röviden vázolni kell a „visszatérési” irányelvnek a kitoloncolás céljából fogantatosított őrizet határidejére vonatkozó követelményeit.

49. A közösségi jogalkotó a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) bekezdésében a kitoloncolás céljából fogantatosított őrizet határidejét hat hónapban korlátozta. Az irányelv 15. cikkének (6) bekezdése alapján a tagállamok az (5) bekezdésben említett időszakot kizárólag korlátozott, további tizenkét hónapot nem meghaladó időszakokkal hosszabbíthatják meg az érintett harmadik országbeli állampolgár részéről szükséges együttműködés hiánya miatt, vagy a szükséges dokumentumok harmadik országoktól való beszerzésének késedelme miatt. Ebből következően ezen irányelv szerint az őrizet összesített leghosszabb időtartama nem haladhatja meg a 18 hónapot.

50. Mindazonáltal meg kell jegyezni, hogy e határidők csak az őrizet időtartamának feltétlen és külső korlátját határozzák meg. Így, amint az különösen a „visszatérési” irányelv 15. cikke (1) és (5) bekezdésének megfogalmazásából kiderül, az őrizetnek a lehető legrövidebbnek kell lennie, és csak addig tartható fenn, amíg a kitoloncolási intézkedések folynak, és kellő körültekintéssel

¹⁵ – Lásd a fenti 30. pontot.

végrehajtásra kerülnek. Ezenfelül az őrizet meg kell szüntetni, ha feltételei már nem állnak fenn, vagy már nem látszik ésszerű lehetőség a kitoloncolásra.

51. E követelmények – mint azt már kifejtettem – az arányosság elvét fejezik ki, amely alkalmazandó az őrizetre, és korlátozza annak időtartamát, amint az az említett irányelv (16) preambulumbekzdésében is szerepel.

52. Végül az alapvető jogokból – amelyek az általános jogelvek szerves részét képezik, és amelyek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja¹⁶ –, különösen az Emberi Jogok Európai Egyezményének 5. cikke által biztosított szabadsághoz való jogból is következik, hogy a kiutasítás céljából foganatosított őrizet tartama nem haladhatja meg a célja eléréséhez szükséges ésszerű mértéket. Pontosabban, amint S. Kadzoev ezzel kapcsolatban jogosan megjegyezte, a vele szemben a kitoloncolásáig elrendelt kötelező elhelyezés – amelyet a „visszatérési” irányelv értelmében vett „őrizetnek” kell minősíteni – az említett cikk értelmében vett szabadságtól való megfosztást jelent, amelyre így vonatkozik az a követelmény, hogy az említett egyezmény 5. cikke (1) bekezdésének az olyan személy letartóztá-

tására vagy őrizetbe vételére vonatkozó f) pontjában szereplő indokon kell alapulnia, aki ellen intézkedés van folyamatban kiutasítása vagy kiadatása céljából. E tekintetben, még ha ez az egyezmény nem is ír elő semmilyen feltétlen korlátot a kitoloncolás céljából foganatosított őrizet határidejére, az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a nemzeti hatóságoknak a szükséges körülményekkel kell eljárniuk annak biztosítása érdekében, hogy az ilyen letartóztatás a lehető legrövidebb ideig tartson. Ha ellenben az eljárást nem az előírt körülményekkel folytatják, a letartóztatásnak az említett egyezmény 5. cikke (1) bekezdésének f) pontja szerinti indokolt jellege megszűnik.¹⁷

53. Ebből következik, hogy a „visszatérési” irányelv 15. cikkében foglalt követelmények alapján a kitoloncolás céljából foganatosított őrizetet a lehető leghamarabb meg kell szüntetni, illetve az őrizet jogellenessé válik, amint az e cikk által meghatározott „anyagi” feltételek – különösen az, hogy kitoloncolási intézkedések folynak, és kellő körülményekkel végrehajtásra kerülnek, valamint a kitoloncolásra ésszerű lehetőség van – már nem állnak fenn, vagy – végső soron – amint az ezen irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdése szerint számított leghosszabb időtartam eltelt.

16 – Lásd ebben az értelemben például a C-260/89. sz. ERT-ügyben 1991. június 18-án hozott ítélet (EBHT 1991., I-2925. o.) 41. pontját és a C-309/96. sz. Annibaldi-ügyben 1997. december 18-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-7493. o.) 12. pontját. Ezenfelül a „visszatérési” irányelv 1. cikke értelmében ezen irányelv megállapítja az alkalmazandó normákat és eljárásokat, „összhangban a közösségi jog általános elveiként szereplő alapvető jogokkal és a nemzetközi joggal, beleértve a menekültek védelmét és az emberi jogi kötelezettségeket”.

17 – Lásd ebben az értelemben különösen az EJEB, 1996. november 15-i Chahal kontra Egyesült Királyság ítéletet (Ítéletek és Határozatok Tára 1996-V, 113. §) és a 2009. október 8-i Mikolenko kontra Észtország ítéletet (az Ítéletek és Határozatok Tárában még nem tették közzé, 59–61. §-ok); lásd továbbá az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 2005. május 4-én elfogadott „Kitoloncolásról szóló húsz iránymutatás” részét képező 7. iránymutatást, és a Területi menedékekkel, a Menekültekkel és a Hontalanokkal Kapcsolatos Jogi Szempontokat Vizsgáló Eseti Szakértői Bizottság (CAHAR) által készített, 2005. szeptemberben közzétett, ezen iránymutatásokra vonatkozó magyarázatok közül a 7. iránymutatás magyarázatát.

54. Ezzel együtt az alapügyben a kérdést előterjesztő bíróságnak S. Kadzoev kitoloncolás céljából foganatosított őrizetének jogszerűségéről és fenntartásáról kell határoznia, többek között a külföldiekről szóló módosított törvény 44. cikkének (8) bekezdése alapján, amely 2009. május 18-i hatállyal átülteti bolgár jogba a „visszatérési” irányelv 15. cikke (5) és (6) bekezdését.

55. Tekintettel arra, hogy az átültető törvény nem tartalmaz átmeneti rendelkezéseket az időbeli alkalmazási feltételekre vonatkozóan, és a törvényt nem visszamenőlegesen léptették hatályba, a kérdést előterjesztő bíróság az első kérdés a) pontjával lényegében azt kívánja megtudni, hogy az őrizet jogszerű időtartamáról történő döntéskor figyelembe kell-e venni a jogi tényeket, különösen a „visszatérési” irányelv 15. cikke (5) és (6) bekezdése átültetésének hatálybalépését megelőzően őrizetben töltött időtartamokat, vagy ellenkezőleg, az őrizet jogszerű időtartamát kizárólag az ezen időpontot követő őrizettel kapcsolatos tények és időtartamok alapján kell megítélni.

56. E tekintetben először emlékeztetni kell azon elvekre, amelyeket a Bíróság a jogi normák időbeli hatályára vonatkozóan mondott ki.

57. Bár a jogbiztonság elvével általában ellentétes valamely szabály visszamenőleges alkalmazása¹⁸, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ezen elvet nem lehet úgy érteni, hogy az általános jelleggel megakadályozza valamely új jogszabálynak a korábbi jogszabály hatálya alatt keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira történő alkalmazását.¹⁹

58. Ennek megfelelően a Bíróság az állandó ítélkezési gyakorlatában kimondta azon elvet, amely szerint valamely új jogszabályt azonnal alkalmazni kell a korábbi jogszabály hatálya alatt keletkezett, továbbra is folyamatban lévő helyzetekre.²⁰

59. Ellenben ha anyagi jogi szabályok hatálybalépése előtti helyzetekről, vagy a hatálybalépés előtt szerzett jogokról van szó, e szabályokat a jogbiztonság és a bizalomvédelem elveinek tiszteletben tartása érdekében úgy kell értelmezni, hogy azok a hatálybalépésüket megelőzően keletkezett jogviszonyokra csak annyiban vonatkoznak, amennyiben azok szövegéből, céljából és rendszertani elhelyezkedéséből az ilyen értelmezés világosan következik.²¹ Az eljárási szabályok azonban alap-

18 – Lásd ebben az értelemben például a C-154/05. sz., Kersbergen-Lap és Dams-Schipper ügyben 2006. július 6-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-6249. o.) 42. pontját.

19 – Lásd többek között a C-334/07. P. sz., Bizottság kontra Freistaat Sachsen ügyben 2008. december 11-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-9465. o.) 43. pontját.

20 – Lásd ebben az értelemben a 270/84. sz., Licata kontra CES ügyben 1986. július 10-én hozott ítélet (EBHT 1986., 2305. o.) 31. pontját; a C-60/98. sz., Butterfly Music ügyben 1999. június 29-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-3939. o.) 24. pontját és a C-162/00. sz., Pokrzepowicz-Meyer ügyben 2002. január 29-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-1049. o.) 50. pontját.

21 – Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Pokrzepowicz-Meyer ügyben hozott ítélet 49. pontját.

vetően alkalmazandók minden, a hatálybalépésükkor folyamatban lévő eljárásban.²²

60. Ezt követően ezen elvek fényében közelebbről meg kell vizsgálni a jelen ügyet.

61. Először is meg kell állapítani, hogy az alapügy háttéréül szolgáló ténybeli helyzetet, nevezetesen S. Kadzoev őrizetét – nyilvánvalóan és annak ellenére, hogy kiindulópontja időben megelőzi a „visszatérési” irányelvet a bolgár jogba átültető törvény hatálybalépését – nem lehet olyan helyzetnek tekinteni, amelyet az említett törvény hatálybalépése előtt hoztak létre, és amelyre így e törvényt „visszaható hatállyal” kellene alkalmazni. Inkább egy olyan, jellemzően folyamatos helyzetről van szó, amely a múltban kezdődött, de az alapügy idején is fennáll. Ennélfogva a „visszatérési” irányelvnek az átültető törvényen keresztül a jelen esetre az S. Kadzoev őrizetének jogszerűségéről, és így annak lehetséges meghosszabbításáról szóló döntés érdekében történő alkalmazása a Bíróság által kimondott, közismert, fentebb említett azon elv része, amely szerint valamely új jogszabályt azonnal alkalmazni kell a folyamatban lévő helyzetekre.²³

22 – Lásd például a C-121/91. és C-122/91. sz., CT Control (Rotterdam) BV egyesített ügyekben 1993. július 6-án hozott ítélet (EBHT 1993., I-3873. o.) 22. pontját.

23 – Lásd a fent hivatkozott Pokrzeptowicz-Meyer ügyben hozott ítélet 52. pontját.

62. Ezek után az a kérdés marad hátra, hogy lehetséges-e az őrizet jogszerűségét csak az átültető törvény hatálybalépését követő időszakra vonatkozóan vizsgálni.

63. Véleményem szerint nem lehet az őrizet időtartamát így felosztani a „visszatérési” irányelv által előírt, az őrizet időtartamára vonatkozó szabályok alkalmazása érdekében.

64. E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében előírt leghosszabb határidők egy olyan szabályegyesített részei, amelyek célja az őrizet arányosságának, vagyis annak biztosítása, hogy időtartama a lehető legrövidebb legyen, és semmiképpen ne haladja meg a hat, vagy adott esetben tizennyolc hónapot.²⁴ Ha tehát lényegében annak megítéléséről van szó, hogy a jelen ügghöz hasonló esetben ésszerű-e az őrizet időtartama, és indokolt-e az őrizet fenntartása, nem tudom, hogyan lehetne ezt ésszerűen tenni más módon, mint az őrizet tényleges teljes időtartama alapján. Legalábbis felettebb önkényes lenne, ha az őrizet tartamának vizsgálatában egyes időszakokat figyelmen kívül hagynánk arra hivatkozással, hogy azok az átültető törvény hatálybalépését időben megelőzik. A „visszatérési” irányelv követelményei ilyen olvasatának természetesen az lenne a következménye, hogy a nemzeti bíróság az átültető törvény alapján megállapíthatná, hogy valamely személy kito-

24 – Lásd e tekintetben a fenti 49–53. pontot.

loncolás céljából foganatosított őrizetének fenntartása a szóban forgó személy őrizetének meghosszabbított időtartama ellenére arányos, vagyis indokolt, ami aligha fogadható el.

65. Másodszer pedig azt a kérdést kell feltenni, hogy ténylegesen miben áll a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében előírt leghosszabb határidőkkel elérni kívánt cél. Más szavakkal e rendelkezések lényegében azt kívánják-e előírni, hogy a nemzeti jogba történő átültetésüktől kezdve az őrizetet – folyamatban lévő őrizetről lévén szó – legfeljebb tizennyolc hónappal lehet meghosszabbítani az őrizetben töltött időn felül és attól függetlenül, vagy ellenkezőleg, úgy kell-e érteni, hogy a megengedett leghosszabb időtartamot fejezi ki abban az értelemben, hogy „senki nem tartható kitoloncolás céljából foganatosított őrizetben tizennyolc hónavnál hosszabb ideig”, azzal a következménnyel, hogy ha valaki e szabály nemzeti jogba történő átültetésének hatálybalépésekor például már három hónapja őrizetben van, annak leghosszabb időtartama nem hosszabbítható meg több mint tizenöt hónappal, illetve azt a személyt, aki ebben az időpontban már több mint tizennyolc hónapja – vagyis a leghosszabb időtartamnál régebben – őrizetben van, haladéktalanul szabadon kell bocsátani?

66. Véleményem szerint egyértelműen ez utóbbi értelmezést kell elfogadni a kitoloncolás céljából foganatosított őrizet leghosszabb időtartamát meghatározó rendelkezések céljának, vagyis azon tény fényében,

hogy garantálják az érintett szabadsághoz való alapvető jogát azzal, hogy a kivételeket szigorú feltételeknek rendelik alá.

67. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés a) pontjára válaszolni, hogy valamely őrizet jogszerű időtartamának és fenntartásának a „visszatérési” irányelv 15. cikke (5) és (6) bekezdését a nemzeti jogba átültető törvény fényében való megítélésekor figyelembe kell venni ezen őrizet tényleges időtartamát, beleértve következtésként az átültető törvény hatálybalépését időben megelőző őrizeti időszakokat is.

2. Az első kérdés b) pontjáról és a második kérdéstről

68. E kérdések arra vonatkoznak, hogy a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében előírt őrizeti határidő számításakor figyelembe kell-e venni azt az időszakot, amely alatt a kitoloncolási határozat végrehajtását felfüggesztették.

69. Elsőként a második kérdést vizsgálom, amely valamely kitoloncolási határozat végrehajtásának az e határozattal szemben indított bírósági jogorvoslati eljárás miatti felfüggesztésére vonatkozik, majd az első kérdés b) pontjában szereplő kicsit konkrétabb

esetet, a menedékjog megadására irányuló eljárás miatti felfüggesztést. Előzetesen hozzá kell tenni, hogy a két esetben, amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, abból a feltevésből kell kiindulni, hogy úgy tűnik, a harmadik országbeli állampolgár, vagyis S. Kadzoev őrizete nem csupán ugyanabban az idegenrendészeti fogdában folytatódott a szóban forgó kitoloncolási határozat végrehajtásának felfüggesztése idején, hanem erre kényszerelhelyezést (őrizetet) elrendelő határozat alapján került sor.

70. Először is ismételtelen meg kell állapítani, hogy mivel az őrizet a szabadságtól való megfosztásnak minősül, azon körülményeket, amelyek között ez megengedett, szorosan kell értelmezni, tekintettel arra, hogy az egyéni szabadság alapvető garanciája alóli kivételről van szó.²⁵

71. Másodszor meg kell jegyezni, hogy a „visszatérési” irányelv 15. cikke (5) és (6) bekezdésének szövege nem tartalmaz egyetlen olyan elemet sem, amelyből arra lehetne következtetni, hogy bizonyos őrizeti időszakokat nem kell figyelembe venni a kitoloncolás céljából foganatosított őrizet e rendelkezések által előírt leghosszabb tartamának számításában, például a kitoloncolási határozat végrehajtásának felfüggesztése miatt.

72. A „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdése feltétlen megfogalmazásban írja elő, hogy valamennyi tagállam korlátozott, „hat hónapot nem meghaladó” őrizetben tartási időszakot határoz meg. Az irányelv 15. cikkének (6) bekezdéséből egyértelműen következik továbbá, hogy ezt az időszakot csak kivételesen, és kizárólag korlátozott, további tizenkét hónapot nem meghaladó időszakokkal hosszabbíthatják meg.

73. Ráadásul e rendelkezés – amely azon esetekre irányul, amikor a kiutasítás végrehajtása minden ésszerű erőfeszítés ellenére várhatóan tovább tart, vagy az érintett harmadik országbeli állampolgár részéről szükséges együttműködés hiánya miatt, vagy a szükséges dokumentumok harmadik országtól való beszerzésének késedelme miatt – világosan és kimerítően meghatározza azon körülményeket, amelyek fennállása esetén az őrizeti időszak meghosszabbítható. E meghosszabbítási okok bevezetésével a közösségi jogalkotó azon gyakorlati nehézségek figyelembevétele mellett döntött, amelyekkel a tagállamok szembesülhetnek az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok kitoloncolása során.

74. Márpedig meg kell állapítani, hogy a kitoloncolási határozatnak a vele szemben megindított bírósági jogorvoslati eljárás miatt történő felfüggesztése nem szerepel az őrizet időtartama meghosszabbításának okai között, és a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében semmilyen, az őrizet időtartamának további tizenkét hónappal történő meghosszabbításán túli meghosszabbítás nem szerepel.

25 – Lásd a fenti 52. pontot; lásd továbbá e tekintetben az EJEB, 2006. április 27-i Mohd kontra Görögország ítélet 18. §-át.

75. Következésképpen a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdését ilyen értelmű kifejezett rendelkezések hiányában nem lehet úgy értelmezni, hogy az e cikk szerinti őrizeti időtartam számítása során lehetővé teszik azon őrizeti időszakok figyelmen kívül hagyását, amelyek alatt a kitoloncolási határozat végrehajtását a vele szemben megindított bírósági jogorvoslati eljárás miatt felfüggesztették, aminek következményeként a kitoloncolás céljából fogantatott őrizetre az előírt leghosszabb tizenhét hónapon túl is lehetőség volna.

76. E következtetést véleményem szerint nem kérdőjelezi meg a Bíróságnak a bolgár kormány által hivatkozott Petrosian és társai ügyben hozott ítélete²⁶, amely a 343/2003/EK rendelet²⁷ értelmezésére vonatkozott. Ebben az ügyben a Bíróság lényegében azt mondta ki, hogy ha a nemzeti jog szerint a jogorvoslatnak felfüggesztő hatálya van, az e rendelet 20. cikke (1) bekezdésének d) pontjában előírt, a menedékkérő átadása végrehajtása határidejének folyása nem kezdődik meg már az átadási eljárás végrehajtását felfüggesztő ideiglenes bírósági határozat meghozatalától, hanem csak az eljárás megalapozottságára vonatkozó bírósági határozat meghozatalától.²⁸

77. E határozatot és az azt alátámasztó érvelést azonban nem lehet közvetlenül a jelen esetre alkalmazni, amennyiben a szóban forgó határidők más jellegűek. Míg a fent hivatkozott Petrosian és társai ügyben szóban forgó határidő azt határozza meg, hogy a megkereső tagállamnak mennyi ideje van arra, hogy a menedékjogot kérőt átadja a befogadására köteles tagállamnak, a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében szereplő leghosszabb határidők azt a célt szolgálják, hogy ésszerű időtartamra korlátozzák azon egyén fogva tartását, aki nem tett mást, mint illegálisan tartózkodott az adott ország területén. Ugyanígy, a jelen ügyben felmerülő határidők a kitoloncolás céljából fogantatott őrizetet korlátozzák, nem pedig magának a kitoloncolási eljárásnak a végrehajtását, amely adott esetben magában foglalja a kitoloncolási határozat elleni jogorvoslatot.

78. Ami végül a kérdést előterjesztő bíróság által a második kérdés keretében hivatkozott elemeket illeti, nevezetesen a harmadik ország állampolgárának személyazonosságával kapcsolatos kétségek, megélhetési eszközei hiánya vagy erőszakos viselkedése, e körülmények természetesen nem relevánsak azon elvi kérdés szempontjából, hogy azon őrizeti időszakot, amely alatt a kitoloncolási határozat végrehajtását a vele szemben megindított bírósági jogorvoslati eljárás miatt felfüggesztették, figyelembe kell-e venni a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében előírt határidők számításánál.²⁹ Ebben az összefüggésben annak sincs jelentősége, hogy a harmadik országbeli állampolgár ugyanabban az idegenrendészeti fogdában tartózkodott-e az érintett időszakban; az őrizet

26 – A C-19/08. sz., Petrosian és társai ügyben 2009. január 29-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-495. o.).

27 – Az egy harmadik ország állampolgára által a tagállamok egyikében benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2003. február 18-i 343/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 50., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. füzet, 6. kötet, 109. o.).

28 – A Bíróság e tekintetben kimondta, hogy a határidő megállapításával elérni kívánt célra tekintettel a tagállamok számára hat hónapos időszaknak kell rendelkezésre állnia, amelyet teljes mértékben a menedékkérő átadásának megvalósítására irányuló eljárás technikai részleteinek megszervezésére kell felhasználniuk. Ellenkező esetben a tagállamok figyelmen kívül hagyhatnak/megszüntethetnék az ideiglenes intézkedés felfüggesztő hatályát annak érdekében, hogy rendelkezésükre álljon a menedékkérő átadásához szükséges idő.

29 – Lásd ebben az értelemben a fenti 101. pontot.

leghosszabb idejének számításakor az egyetlen döntő kérdés az, hogy az állampolgár ezen időszak folyamán ténylegesen kitoloncolás céljából foganatosított őrizetben volt-e.

79. A fentiekre tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdése szerinti őrizeti határidő számítása során figyelembe kell venni azon őrizeti időszakot, amely alatt a kitoloncolási határozat végrehajtását az e határozattal szemben indított bírósági jogorvoslati eljárás miatt kifejezett nemzeti rendelkezés alapján felfüggesztették.

80. Másodszor azon kérdést illetően, hogy a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében említett kitoloncolás céljából foganatosított őrizet határidejébe bele kell-e számítani azt az időszakot is, amely alatt a kitoloncolási határozat végrehajtását a szóban forgó harmadik országbeli állampolgár által menedékjog iránt indított eljárás miatt felfüggesztették, először is meg kell jegyezni, hogy az irányelv 2. cikkének (1) bekezdése szerint ez az irányelv csak a valamely tagállam területén illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgároknak alkalmazandó.

81. Márpedig, amint azt a „visszatérési” irányelv (9) preambulumbekzdése kimondja, a menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól szóló, 2005. december 1-jei 2005/85/EK tanácsi irányelvnek³⁰ megfelelően valamely tagállamban menedékjogot kérő, harmadik országbeli állampolgár a kérelmét elutasító határozat vagy a menedékkérői minőségben való tartózkodásának jogát megszüntető határozat hatálybalépéséig nem tekintendő úgy, hogy illegálisan tartózkodik az adott tagállam területén.

82. Ebből következik, hogy menedékjogot kérő, harmadik országbeli állampolgár nem – vagy adott esetben már nem – tartozik a „visszatérési” irányelv hatálya alá mindaddig, amíg a menedékjogi kérelmének elbírálása folyamatban van.

83. Amennyiben a valamely tagállamban menedékjogot kérő harmadik országbeli állampolgár már nem tekinthető az adott tagállam területén illegálisan tartózkodónak, és kikerül a „visszatérési” irányelv hatálya alól, onnantól a kitoloncolási intézkedés végrehajtása érdekében foganatosított őrizet ezen sem indokolható ezen irányelv alapján.

³⁰ – HL L 326., 13. o.

84. Menedékkérőként a jogállását és a jogait az alkalmazandó nemzetközi és közösségi menedékjogi rendszerek szabályozzák, nevezetesen a menekültek jogállásáról szóló, 1951. július 28-i genfi egyezmény, valamint a menedékkérők befogadása minimumszabályainak megállapításáról szóló, 2003. január 27-i 2003/9/EK tanácsi irányelv.³¹

85. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy bár a menedékjog iránti kérelem benyújtása önmagában kizárja az érintett őrizetben tartásának lehetőségét³², a nemzetközi és közösségi menedékjog nem zárja ki eleve az őrizetbe helyezés lehetőségét.³³

86. Így például a 2003/9 irányelv 7. cikke előírja a fogva tartást, ha azt jogi vagy közrendi okok szükségessé teszik. A menedékkérő ilyen fogva tartásának természetesen a menedékjogot szabályozó normák által előírt feltételekre tekintettel kell megalapozottnak és indokoltnak lennie, és nem lehet jogalapja az illegálisan tartózkodó személyek jogállását szabályozó jog valamely rendelkezése.

31 – HL L 31., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 101. o.

32 – Lásd ebben az értelemben például a 2005/85 irányelv 18. cikkének (1) bekezdését.

33 – Lásd ebben az összefüggésben az EJEB, 2008. január 29-i Saadi kontra Egyesült Királyság ítéletének 65. §-át és a 2008. január 24-i Riad és Idiab kontra Belgium ítéletének 70. §-át; lásd továbbá az Emberi Jogok Európai Bizottsága 560/1993. sz. közleményének (Ausztrália, 97/04/30.CCPR/C/59/D/560/1993) 9.3. pontját.

87. Véleményem szerint a jelen ügyet illetően ezen elemzésből árnyalt kép bontakozik ki.

88. Ha az S. Kadzoev menedékjogi kérelmének vizsgálata alatt foganatosított őrizet a menedékjogot szabályozó releváns normák alkalmazásával hozott kényszer-elhelyezési határozaton alapulna, ezen őrizetet nem tekinthetnénk a „visszatérési” irányelv értelmében vett, kitoloncolás céljából foganatosított őrizetnek. A tartamát így nem ezen irányelv 15. cikke szabályozná, és ennél fogva nem lehetne figyelembe venni az e cikk által előírt őrizeti határidő számítása során.³⁴

89. Ha ellenben S. Kadzoevet a menedékjogi kérelem benyújtását követően egyszerűen maradt volna őrizetbe az eredeti kényszer-elhelyezési határozat alapján anélkül, hogy

34 – Ugyanúgy, ahogy az egyéb jogalapon – mint például a hazai büntetőjogon – alapuló szabadságvesztésben töltött lehetséges időtartamokat sem.

a hatóságok az őrizetbe vételről külön határozatot hoztak volna, ezen időszak alatt ténylegesen továbbra is kitoloncolás céljából fogatosított őrizetben lenne, bár a fenti megfontolások fényében ezen őrizetet jogellenesnek kellene tekinteni. Ilyen esetben a menedékjog megadására irányuló eljárás időszakát – ugyanazon okokból, mint a kitoloncolási határozat végrehajtásának bírósági jogorvoslat miatt felfüggesztésének esetében – figyelembe kellene venni a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdése által előírt leghosszabb határidők számításakor.

90. Hozzáteszem, hogy egy harmadik országbeli állampolgár kitoloncolás céljából fogatosított tényleges őrizetének leghosszabb időtartama nem hosszabbodhat meg jogellenes őrizetben töltött időszakkal.

91. Még ha a Bíróság számára rendelkezésre álló információk alapján úgy is tűnik, hogy az alapügyben e második eset áll fenn, a nemzeti bíróság feladata annak megállapítása, hogy S. Kadzoev idegenrendészeti fogdában való elhelyezése azon időszak alatt, amikor menedékjogot kérőnek minősült, a menedékjog megadására irányuló eljárásra vonat-

kozó releváns szabályokon alapult-e, vagy továbbra is az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok kitoloncolását biztosító őrizetbe helyezésén.

92. A fentiekre tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés b) pontjára azt javaslom válaszolni, hogy a „visszatérési” irányelvnek a kitoloncolás céljából fogatosított őrizet leghosszabb időtartamára vonatkozó 15. cikke (5) és (6) bekezdése elvben nem alkalmazandó az olyan őrizeti időszakokra, amelyet menedékjog megadása iránti eljárás keretében fogatosítottak a menedékkérővel szemben. Ha azonban a harmadik országbeli állampolgár továbbra is a „visszatérési” irányelv értelmében vett kitoloncolás céljából fogatosított őrizetben van, miután menedékjogot kért, valamint e kérelem elbírálása során, ezen őrizeti időszakot figyelembe kell venni a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében előírt őrizeti határidő számításakor.

3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésről

93. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság azt próbálja elérni, hogy az ügy körülményei fényében egyértelművé váljon

számára a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (4) bekezdése szerinti „kitoloncolás ésszerű lehetősége” fogalmának értelme.

véve értékelnie, hogy egy ilyen ésszerű lehetőség fennáll-e vagy sem.

94. E rendelkezés alapján az őrizet indokolt-sága megszűnik, és az érintett személyt haladéktalanul szabadon kell bocsátani, „amennyiben a kitoloncolásra jogi vagy egyéb megfontolások következtében már nem látszik ésszerű lehetőség”.

95. E követelmény azon tényt tükrözi, hogy az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgár őrizete csak a kitoloncolása érdekében és a megkívánt körülményekkel végzett, folyamatban lévő kitoloncolási eljárással összefüggésben lehet indokolt, ami magában foglalja a kitoloncolás lehetőségének fennállását. Márpedig, amint az a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (4) bekezdéséből kitűnik, a kitoloncolás elvont vagy elméleti lehetőségének fennállása esedékességének vagy valószínűségének közelebbi ismerete nélkül nem elegendő e tekintetben. „Ésszerű” lehetőségnek kell fennállnia, amely tehát reálisnak tűnik az őrizetbe vett személy ésszerű határidőn belüli kitoloncolásának megvalósításához.³⁵

96. Természetesen a nemzeti bíróságnak kell az ügy valamennyi körülményét figyelembe

97. Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság által a harmadik kérdésben leírt körülményeket illetően ki kell fejteni, hogy a kitoloncolásra már nem látszik ésszerű lehetőség, ha kevéssé tűnik valószínűnek, hogy a szóban forgó harmadik ország még ésszerűen közeli jövőben beleegyezik az érintett befogadásába, vagy ha a valamely visszafogadási megállapodás alapján történő kitoloncolásra nem látszik ésszerű határidőn belüli lehetőség, függetlenül a szóban forgó okoktól.

98. Végül magától értetődik, hogy ha a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdése szerint számított lehosszabb őrizeti időtartamok eltelték, az érintett személyt haladéktalanul szabadon kell bocsátani, függetlenül a kitoloncolás ésszerű lehetőségének fennállásától.³⁶

35 – Lásd e tekintetben a CAHAR fent hivatkozott, a kiutasításról szóló 7. irányutásra vonatkozó magyarázatát és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

36 – A jelen ügy tényállására – különösen S. Kadzoev őrizetének időtartamára – és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdésre javasolt válasza tekintettel ugyanis felmerülhet e kérdésnek az alapeljárás szempontjából vett releváns mivolta.

99. Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésre azt javaslom válaszolni, hogy a kitoloncolás céljából foganatosított őrizetben lévő személyt haladéktalanul szabadon kell bocsátani, ha már nem áll fenn az ésszerű határidőben történő kitoloncolás lehetősége. A kitoloncolásra már nem látszik ésszerű lehetőség, ha kevésbé tűnik valószínűnek, hogy a szóban forgó harmadik ország még ésszerűen közeli jövőben beleegyezik az érintett befogadásába, vagy ha a valamely visszafogadási megállapodás alapján történő kitoloncolásra nem látszik ésszerű határidőn belüli lehetőség, függetlenül a szóban forgó okoktól.

101. E tekintetben elegendő megjegyezni, hogy az őrizet említett körülmények miatt történő meghosszabbítása közvetlenül sértené a „visszatérési” irányelvnek az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgár őrizetére vonatkozó rendelkezéseivel, amelyek – amint az a fenti megfontolásokból³⁷ is következik – előírják, hogy az őrizet alkalmazása csak végső, minden más kevésbé kényszerítő közigazgatási intézkedéshez képest másodlagos intézkedésként, szigorúan indokolt esetben és kizárólag a kitoloncolási eljárással kapcsolatban, legfeljebb tizennyolc hónapos időtartamra megengedett.³⁸

4. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdéstről

100. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (4) és (6) bekezdése lehetővé teszi-e, hogy az ezen irányelvben szereplő leghosszabb őrizeti időtartam eltelte esetén se bocsássák haladéktalanul szabadon az érintettet azért, mert nincsenek érvényes okmányai, erőszakosan viselkedik, és nem rendelkezik saját megélhetési eszközökkel, és harmadik személy sem vállalta a megélhetésének biztosítását.

102. Ennélfogva a negyedik kérdésre azt kell válaszolni, hogy a kitoloncolás céljából foganatosított őrizet nem hosszabbítható meg a „visszatérési” irányelv 15. cikkének (4) és (6) bekezdésében előírt leghosszabb időtartamon túl olyan okok miatt, mint az érvényes személyazonosító okmányok hiánya, az érintett erőszakos viselkedése, illetve a saját megélhetési eszközök vagy egyéb, az érintett tagállam területén való tartózkodást lehetővé tevő tárgyi eszközök hiánya.

³⁷ – Lásd különösen a fenti 48–53. és 70–73. pontot.

³⁸ – Hozzá kell tenni, hogy az erőszakos viselkedés miatt történő őrizet más nemzeti jogi – például adott esetben közrendvédelmi vagy büntetőjogi – jogalap alapján továbbra is elképzelhető.

V – Véggövetkeztetések

103. A fenti megfontolások fényében azt javaslom a Bíróságnak, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket nyilvánítsa elfogadhatónak, és a következő választ adja az Administrativen sad Sofia-grad számára:

- valamely őrizet jogszerű időtartamának és fenntartásának – az őrizet jogszerű időtartamáról és fenntartásáról a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 15. cikke (5) és (6) bekezdését a nemzeti jogba átültető törvény alapján való határozathozatalkor történő – megítélésekor figyelembe kell venni ezen őrizet tényleges időtartamát, beleértve következtetésként az átültető törvény hatálybalépését időben megelőző őrizeti időszakokat is;

- a 2008/115 irányelvnek a kitoloncolás céljából foganatosított őrizet leghosszabb időtartamára vonatkozó 15. cikke (5) és (6) bekezdése elvben nem alkalmazandó az olyan őrizeti időszakokra, amelyet menedékjog megadása iránti eljárás keretében foganatosítottak a menedékkérővel szemben. Ha a harmadik országbeli állampolgár továbbra is az említett irányelv értelmében vett kitoloncolás céljából foganatosított őrizetben van, miután menedékjogot kért, valamint e kérelem elbírálása során, ezen őrizeti időszakot figyelembe kell venni az említett irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében előírt őrizeti határidő számításakor;

- a 2008/115 irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésének megfelelően meghatározott őrizeti határidő számítása során figyelembe kell venni azon őrizeti időszakot, amely alatt a kitoloncolási határozat végrehajtását az e határozattal szemben indított bírósági jogorvoslati eljárás miatt kifejezett nemzeti rendelkezés alapján felfüggesztették;

- a kitoloncolás céljából fogatosított őrizetben lévő személyt haladéktalanul szabadon kell bocsátani, ha már nem áll fenn az ésszerű határidőben történő kitoloncolás lehetősége. A kitoloncolásra már nem látszik ésszerű lehetőség, ha kevésbé tűnik valószínűnek, hogy a szóban forgó harmadik ország még ésszerűen közeli jövőben beleegyezik az érintett befogadásába, vagy ha a valamely visszafo-gadási megállapodás alapján történő kitoloncolásra nem látszik ésszerű határidőn belüli lehetőség, függetlenül a szóban forgó okoktól;
- a kitoloncolás céljából fogatosított őrizet nem hosszabbítható meg a 2008/115 irányelv 15. cikkének (4) és (6) bekezdése szerinti leghosszabb időtartamon túl olyan okok miatt, mint az érvényes személyazonosító okmányok hiánya, az érintett erőszakos viselkedése, illetve a saját megélhetési eszközök vagy egyéb, az érintett tagállam területén való tartózkodást lehetővé tevő tárgyi eszközök hiánya.